

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל

איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת ויקהל תשפ"ב | גליון מס' 333

עבור עובותיהם.

(זרע שמשון פרשת ויקהל, מאמר א)

~

לא תבערו אש בכל משבתכם ביום השבת.

(שמות לה ג)

יש לבאר את הפסוק בדרך דרוש, על פי פסוק של הרמב"ם, בדין מי שנמצא בדרך ושכח באיזה יום תחול השבת. וכך כתב בהלכות שבת (פרק ב הלכה כב), 'המהלך בדרך ולא ידע מתי הוא יום שבת, מונה מיום שטעה ששה ימים ומקדש שביעי. ובכל יום ויום, ואפילו ביום זה שמקדש ומבדיל בו, מותר לו לעשות כדי פרנסתו בלבד, כדי שלא ימות'.

וזאת רמז לנו הפסוק, 'לא תבערו אש בכל משבתכם ביום השבת', בכל משבתכם דייקא. כי דווקא כשאתה בעיר במקום יישוב, הינך מבעיר בכל ימות השבוע ושובת ביום השבת. אך בהיותך במדבר ואינך יודע מתי שבת, תוכל כל הימים להבעיר בשווה, רק כדי פרנסתך.

בדרך זו, נוכל לפרש גם את הפסוקים (לעיל כ, ט ו'), 'ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך. ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה'. אם ידעת אימתי שבת, ואז, בשאר ששת ימים תעבד ותעשה בשופי את כל מלאכתך, או אז, ביום השביעי תוכל לשבות כליל מכל המלאכות.

ברם, אם שכחת אימתי שבת, עד שמחמת הספק, אינך יכול לעשות כל מלאכותיך בששת ימי השבוע, אזי גם בשבת קודש, אינך מצווה לשבות מכל המלאכות. כי הותר לך לעשות בכל הימים כולם, כדי פרנסתך.

(זרע שמשון פרשת ויקהל, מאמר ג)

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה'. (שמות לה א ב)

ויקהל משה - למחרת יום הכיפורים כשירד מן ההר (כ"ט).

שואלים המפרשים, מדוע בחר משה רבינו במצוות השבת, להזהיר דווקא עליה, תיכף אחר רדתו מן ההר.

יש לומר, בהקדם מה שהעידו בנו חז"ל (שבת קיח:), כי בני ישראל לא שמרו בשלימות, אפילו את שבתם הראשונה. עוד אמרו (שם), 'כל השומר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלין לו'. עוד יש להקדים, את מאמר חכמים (עבודה זרה ה.), כי באם לא היו ישראל חוטאים בעגל, לא שלטה בהם אומה ולשון.

לכן, אחר שטרח משה כל כך, להפציר ולהתפלל עבור בני ישראל, שימחל להם ה' על חטא העגל, ביקש לרמוז להם, כי כל הטורח הזה בא לו, רק משום שלא שמרו את השבת כראוי. שכן, לו היו שומרים את השבת כהלכתה, היה נמחל להם גם עוון העגל.

עוד ביקש ללמדם בינה, כי כעת אחר שחטאו וחסרו את ההגנה מפני האומות, עליהם להתחזק ביתר שאת בשמירת שבת. כי השבת היא אשר מגינה עליהם ובזכותה ייגאלו. וכמו שאמרו (שבת שם), 'אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות מיד נגאלים'.

ואת כל זאת מיהר להודיע להם, לפני שציווה אותם על המשכן. כי הלא נקרא משכן, על שם שעתיד להתמשכן בעוונותיהם של ישראל, (רש"י להלן לח כא). וביקש משה להתוות להם דרך, כיצד יוכלו למנוע, שלא יתמשכן הבית